

Tresk! Strašen krik se izvije iz treh sto grl. To je bil obupen glas, ki so ga čuli z morja na kraljevo ladijo. Bela ladija je treščila ob skalo — zajela vodo — in se potapljala. Kapitan je v naglici spravil v čolnič kraljeviča in majhno število plemenitažev. „Odrinimo!“ veva kapitan, „in veslajmo do zemlje. Daleč nismo od suhega in morje je mirno! Ostalim ni nobene pomoči več!“

A komaj odveslajo od potapljačoe se ladije, začuje kraljevič glas svoje sestre Marije, ki je vpila na pomagaj. „Vrnimo se,“ reče kraljevič, „da-si je nevarnost velika! Njene izgube bi mi ne bilo mogoče preboleti!“ In obrnili so čolnič. Ko je kraljevič stegnil roki, da bi prijel sestro, skočilo je več nesrečnikov v majhen čolnič, ki se je preobrnil. V istem hipu se je potopila tudi „bela ladija.“

Samó dva človeka sta plavala. Oklenila sta se za kos lesá, ki se je odkrhnil od jadernika. Drug drugega vprašata po imenu, stanú in rojstnem kraju. Mlajši reče: „Jaz sem plemenitaž, imé mi je Bogomir, sin sem Gilberta L' Ajglajskega. In ti?“ vpraša svojega druga. „Jaz sem Berold, ubožen mesar iz Róena,“ bil je odgovor. „Gospod se naju usmili!“ vzdihnela in skušata druž drugega osrčevati, ko ju vihar drvi v nesrečnej jesenskej noči po mrzlem morji. Ne dolgo potem priplava za njima drug mož. Takój izpoznata kapitana po njegovih mokrih dolgih laséh. „Kje je kraljevič?“ vpraša kapitan hlastno. „Mrtev! mrtev!“ odgovorita mu boléstno. „Razven nas treh rešil se ni nihče iz morskih valov!“ Kapitan obupno vzklikne: „Gorjé! gorjé mi!“ in izgine v hladnih morskih valovih.

Ostala se držita še nekaj ur na zlomljenem drogu. Naposled reče mladi plemenitaž s slabotnim glasom: „Mraza se ves tresem, pojemam in dalje se ne morem držati. Z Bogom, dobri prijatelj! Bog te varuj!“ S temi besedami omahne in izgine v morskem žrelu. Ž njim je poginila vsa sijajna družba, le ubogi róenski mesar si je otel življenje.

Zjutraj na vse zgodaj so opazili ribiči plavajočega mesarja in ga potegnili v čolnič — jedinega poročevalca žalostne novice.

Tri dni se ni drznil nihče naznaniti kralju te velike nesreče. Končno so poslali h kralju ubožnega dečka, kateri jokajoč pové kralju, da se je potopila „bela ladija“ z vsemi, ki so bili na krôvu. V nezavesti se zgrudi kralj na tla in od prevelike žalosti se nikoli ni več zasmejal.

Dijak - junak.

(V spomin dijaka Murglja, umršega meseca julija t. l.)

opóludne je bilo. Solnce je še vedno pripekalo kakor živ ogenj z nebesnega oboka in zrak je bil razgret, da je človeka kar dušilo.

V novomeškem gimnaziji je pouk prenehal. Dijaci hité s knjigami in zvezki pod pázduho domóv, a nekaj jih mahne vèn iz mesta kopat se v Krko. Na obrasenem kraju, katerega si je mladina izbrala v priprosto kopalšče, slečejo

se urno ter veselo poskačejo v hladne valove. Nekateri se potaplja v vodo čez glavo, drugi plavajo sèm ter tjà, zdaj na trebuhu zdaj na hrbtu ležeč. Pogumni Murgelj, vitek mladenič, potopi se celó pod vodo, da se prikaže kot izvežban in pogumen plavač za malo časa daleč od svojih továrišev zopet vrhu vóde. Potem drug drugega kropé — porazdelivši se v dve stranki — toliko časa, da mora jedna stranka hočeš-nočeš odnehati ter kričeč in smijoč se pobegniti iz vóde.

Tù zagleda továriš Milan pod vejami košatega grma star čoln. Hitro ga porinejo z drogovi globočeje v vodo; ali žal, čoln je vže trhel in na nekaterih mestih celó votel. Ker voda polagoma prodira vanj, zamaše za silo večje luknje ter skačejo iz čolna v globok tolmun. Precej časa se tako zabávajo. Kar izgubi čoln, ker jih je stopilo preveč na jedno stran, svoje ravnotežje — dijaki prestrašeni zavpijejo, čolna se preobrúne in vsi — bilo jih je pet — izginejo v vodi. Murgelj je prvi na bregu. Glasno se smeje ter bije ob kolena, videč, s koliko težavo, a vender prav po junaško se poganjajo njegovi továriši proti bregu.

„Le naglo!“ — vpíje jim nasproti. „Ti, Jože, nikar ne bij z nogama in rokama okolo sebe kakor naš Sultan; glej, Janku leti vsa voda kar v obraz! — Hej, Zagorec, sram te bodi, zadnji bodeš! — In kaj delaš ti Milan! Je-li se norčuješ — kaj? — ali — — za Boga svetega! — prijatelj naš se potáplja v resnici! — —

Ravnokar so dospeli vsi drugi do suhega, ko je izgínil továriš, kakor bi mu izmanjkalo tál, v hladnih valovih Krke. Zeló prestrašeni problemé vsi ter začnó kličati prijatelja po imenu. Ali Milana le ni izpod globoke vóde, samó krčevito iztegnjena roka se prikaže nekolikokrat iz urnih valov. Dijaki to videč, uberó — vsi iz uma — pot naravnost proti mestu ter kličejo ljudi na pomoč, le Murgelj ne izgubi poguma, prekríža se ter skoči v vodo. Takój se potopi v tolmuunu, zgrabi ondù krepko vže onemoglega prijatelja ter plava z njim z velikim naporom proti bregu. Vže sta bila blizu suhega, ali hkrati izmanjkajo rešitelju njegove moči, — zavrti se mu v glavi — roki in nogi mu omahneti — in Milan in on sam se skrijeta v valovih.

V tem pritekó od dijakov poklicani ljudje na pomoč. Hitro planejo v Krko ter še rešijo Milana, a zamán iščejo pogumnega Murglja, kajti valovi so ga zanesli dalje proti sredi. Ko ga naposled vender dobé in prinesó na breg, bil je vrli mladenič vže — mrtev. Bled in mrzel je ležal na travi z lahnim nasméhom na stisnjenih ustnah, kakor bi hotel reči: „Ne plakajte po meni, storil sem svojo človeško dolžnost, plačilo me vže čaka v raji!“ — Trumoma so prihiteli od vseh stranij dijaki, továriši in prijatelji vrlega mladeniča. Prihiteli so možjé, žené, otroci — prihitela je polovica mesta na kraj nesreče in vsi so glasno objokovali smrt vrlega dijaka.

Nesli so ga na dom. Oj kako sta jokala oče in mati! Srce jima je hotelo razpočiti, kajti njiju sinu je bil vedno poslušen, priden in plemenit mladenič, bil je nadarjen učeneec in zvest prijatelj svojim sovrstnikom.

Mej zelenje, lepe vence in dehteče šopke so ga položili na visok óder. Kar v tolpah so ga hodili ljudje kropit, saj so vsi hoteli videti še zadnjikrat mladeniča, ki je iz prijateljske ljubezni žrtoval svoje mlado življenje.

In ko so ga tretji dan zabili v belo krsto in se je razvrstil mrtvaški sprevod, tedaj se je še le videlo, kako spoštuje ljudstvo smrt dijaka-junaka. Nepregledna vrsta dijakov s črno zavito zastavo na čelu, veliko število profesorjev, uradništvo, duhovništvo, mnogo črno oblečenih gospá — vse — vse Novomesto je izprenilo utopljenca k tihej jami na pokopališče. Ganljivo so mu zapeli ondu njegovi prijatelji žalostinko „nad zvezdami,“ da so porosile marsikomu solzé sožaljenja lice — potem so spustili krsto v jamo, da v njej sladko počiva pogumni mladenič.

Murgelj ni zapustil továriša v nesreči, pozabil je na svojo lastno nevarnost, rešil prijatelja gotove smrti, ter takó našel sam prezgodnji grob. Bil je Murgelj dijak-junak; slava njegovemu spominu!

Fr. G. Podkrimski.

— Lovina

Vse je bilo in prešlo; vse bode in bode prešlo.

(Národna.)

Bil je v starodavnem času zlatar v Albaniji na nekem pólotoku. Imel je sina, ki je bil vešč očetovemu rokodelstvu. Nekega dne sklene oče narediti s sinom krasno in lepo krono od suhega zlata, katero misli podariti svojemu kralju. Kralju se krona zeló dopade ter reče staremu zlatarju, ki mu jo je prinesel: „Hvala ti za prelepo darilo; vidim, da si pravi mojster v svojem rokodelstvu. A zdaj ti ukazujem, da mi v treh mesecih narediš tak prstan, ki me razveseli v vsakej žalosti in britkosti, ter utolaži v prevelikem veselji!“ Ko kralj to izreče, zazvenči ob vratih sablja jednega čuvaja. To je bilo znamenje: ako se kraljevi ukaz ne izvrši, izgubi zlatar svojo glavo.

Žalosten se vrne zlatar od kralja domóv. Tri dni ni mogel siromak od žalosti niti besedice izpregovoriti. To se njegovemu sinu čudno zdi ter vpraša očeta: „Oče! kaj vam je, da ste tako žalostni in pobiti?“ Oče izpové sinu vse: da se je krona kralju zeló dopala; ali na žalost, za tri mesece želi kralj imeti tak in tak prstan; ako mu ga ne naredi, izgubiti mora glavo. Sin to čuvši, nasmeje se in reče: „A čemu, oče, v treh mesecih, tak prstan je izgotovljen v treh dnevih!“

Zdaj se sin poprime dela, da izgotovi prstan, kakeršnega si želi kralj. In res, v treh dneh prinese očetu prstan, zavit v lepej skrinjici, rekoč: „Oče, evo vam prstána. Nesite ga kralju, a nikarte ga odvijati, odvijte naj ga kralj sam!“ — Oče otide v kraljevo palačo ter oddá kralju skrinjico, v kateri je bil zavit prstan. Kralj se zeló začudi, da mu je zlatar tako hitro prinesel prstan; odpré skrinjico in začne odmotavati prstan. Prstan je bil zeló priprosto narejen iz zlata, a na njem so bile vrezane sledeče besede: „Vse je bilo in prešlo; vse bode in bode prešlo.“ Kralj prečita te besede, zamisli se in začne premišljevati tako-le: „Dá, bil je kralj pred menój, a zdaj ga ni več; zdaj sem jaz kralj, a tudi mene bode nestalo. Bil sem večkrat vesel, pa razžalostilo se mi je sree; bil sem žalosten, pa se je sree zopet razveselilo. Vse je tedaj bilo in prešlo; vse bode in bode zopet